

Good Governance op Europees niveau.

Enkele maanden geleden publiceerde SBI Formaat het boekje *“Drie wegen naar (Mede)zeggenschap”* van de hand van voormalig FNV- en SBI-consulent Frank Schreiner. In het boekje geeft Frank een overzicht van ontstaan en ontwikkeling van drie wegen naar medezeggenschap in Nederland, met een nadruk op **medezeggenschap via de vakbeweging** en de in de wet geregelde direct gekozen medezeggenschap (**ondernemingsraden**). Het boekje voorziet, behalve in ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling, ook in goede informatie over de huidige stand van zaken, inclusief de invloed die de Nederlandse governanceregels daarop hebben. De invloed van het in Nederland, in een beperkt aantal grote ondernemingen van kracht zijnde, versterkte (C)OR-voordrachtsrecht voor leden van de Raad van Commissarissen (**RvC**) lijkt in bescheiden mate bij te dragen aan de medezeggenschap van werknemers.

In het slothoofdstuk van het boekje constateert Frank dat een aantal onderwerpen niet aan de orde is gekomen. Daaronder ook de Europese ondernemingsraden (**EOR**) en de medezeggenschap bij Europese rechtspersonen en bij grensoverschrijdende fusies. Voor EOR's is er op het gebied van “inbedding” in de governance tot nu toe vrij weinig gebeurd en gepubliceerd. Een overzichtje van de huidige situatie:

- De Europese vakbeweging (ETUC) probeert al langere tijd om naast informatie en consultatie ook **participatie** voor werknemers in te voeren. Daarmee bedoelt de ETUC dat werknemers ook deel uitmaken van de board van de onderneming. Daarvoor wordt vaak de naam **BLER** (Board Level Employee Representation) gebruikt. Dat lijkt wel een juridisch probleem op te leveren, vooral in ondernemingen die geen Europese rechtspersoonlijkheid bezitten (Europese Vennootschap, etc.).
- Bij de plannen van de ETUC wordt vaak verwezen naar EER-landen waar BLER op nationaal niveau al min of meer zou zijn geregeld. Voor Duitsland is dat zeker het geval. Daarbij kun je van mening verschillen over de waarde die werknemers-vertegenwoordigers in de Aufsichtsrat hebben voor het versterken van de medezeggenschap van werknemers, vooral als het om transnationale besluitvorming gaat (er mogen alleen Duitsers worden benoemd). In de Nederlandse situatie is er sprake van een “versterkt voordrachtsrecht” van de (centrale) ondernemingsraad (**COR**) voor een deel van de leden van de RvC. Werknemers en (bij de onderneming betrokken) vakbondsfunctionarissen worden daarbij uitgesloten van voordracht. Na benoeming is een op een dergelijke voordracht benoemde commissaris gewoon een commissaris zoals de andere RvC-leden en geen werknemers- of vertrouwenscommissaris. Zeker niet vergelijkbaar met de Duitse situatie. In het boekje van Frank Schreiner wordt de Nederlandse situatie goed beschreven.
- In Frankrijk is een eerste poging gedaan om BLER te Europeaniseren. Onder de titel *“The Europeanisation of board level employee representation in France. An emerging role for European Works Councils.”* heeft het ETUI in 2022 een Working Paper gepubliceerd. Dit document begint met de volgende passage: “In France, the legal obligation for private-sector companies to have, under certain conditions, one or two employee representatives on their boards goes hand in hand with the possibility for the company to decide to have its European Works Council (**EW**C) or SE Works Council (**SE-W**C) appoint the second member.”. In de Franse wetgeving ligt dus een voorzichtige basis voor het betrekken van de EOR bij de samenstelling van de board van de onderneming.
- In de hier genoemde situaties blijft het de vraag of en zo ja, in welke mate je door het gebruik van BLER medezeggenschap van werknemers versterkt, bijvoorbeeld op een manier waarmee je door werkplek-democratisering het **evenwicht tussen economie en samenleving versterkt**. (Zie hiervoor o.m. het boekje *“Democratize Work!”* van Isabelle Ferreras, Julie Battilana en Dominique Méda, in het Nederlands vertaald onder de titel *“Democratiseer ons werk!”*). De Nederlandse OR is van goede wettelijke mogelijkheden voorzien, waardoor BLER hier wat overbodig lijkt.

Omdat we in Nederland de mogelijkheid hebben om enkele keren per jaar met een groep EOR-leden/-betrokkenen van gedachten te wisselen (platformbijeenkomsten), is dit onderwerp gekozen als thema voor de eerstvolgende platformbijeenkomst (3 november 2023). Met daarbij bijvoorbeeld als vragen:

1. Kan een positie voor EOR-leden in de board (of ten minste een voordrachtsrecht) bijdragen aan een versterking van de medezeggenschap op Europees niveau?
2. Kan het Franse initiatief worden gebruikt om BLER verder te Europeaniseren?
3. Hoe zorgen we er voor dat de feitelijke situatie in Nederland voldoende bekend is bij de ETUC en andere belangrijke instanties/organen?